

PIERRE LAFITTE jauna
U s t a r i t z

Ene jaun agurgarria, agur:

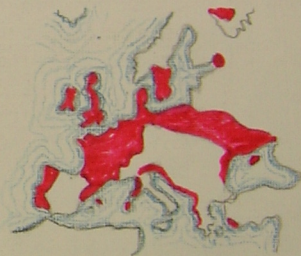
Aurrekoa bidali ondoren aztarrika ibilia nauzu, ta poz-pozik dasaikezut, zerbait aurkitua nauzula.

Zure irakaspenei jarraituz, or aurkitu dut, Ben J. Mus eta Preben Daiström'en liburuan, prantsesez "épinochette" izanik, "Pungitius pungitius"(L) deritzana; esp) espinosillo; ing) Nine-spined stickleback; ale) Zwergstichling; eta cat) Punxoset, delakoa.

Zazpi zentimetro ditzake. Ur gezatan bizi denarren, kresaltsuetara ere, noizpeinka jokatzen da. Udaberrian ernari. Ibai-landareetan kokatzen du, ostroekin gertutako kabiá. Lehen urtea bete ondoren, auziketarako gai izaten da. Zooplanktonez gainera, urpeko mamutx, besteñ arraultza ta eltxarrak irentsiatzetik elikatzen da.

Orra, gure arraintxoa. Baina bera ote dugu, lehen zaharrak AMANDIL/ABANDIL zerrizatena?... Bizkar gainean, iru edo zortzi arantza ote?... Ez ote, aundixagoa den "Épinoche" ("gasterosteus aculeatus") gure arraintxoa?...

Ez bai dirudi, oek diotenez, gure errial-

dean lehenengorik. Ugaldua, berriz, aurreko marrezkian agertzen denez, bigarrena.

XIXTA ori, esan bezala, "Gasterosteus aculeatus" dugu. Prantsesez, Épinoche; esp)Espinoso; it.)Spinarello; ing)Three-spined stickleback; ale)Dreistachliger Stichling; cat)Punxós.

"Ibaian jaiotako ta itsasoratzen den arrain txikerra: 5-8 zentimetro baizik ez ditu. Itsasoan dabiltenak berriz, amaika gahienez, iru urterekin. Bizkar gaineko iru arantza bakanak, ditu bereizgarri. Oen ondoren, atzeko eskarda belaska. Belaska baita ere, uzki-egatsa. Gal-tzarrekoak, luzexka biribilduak, ta sabelpekoak murriz.

Buru mutur zorrotza, barail ertenearekin. Ondoren, ta isatsa bitartean, ezurdun xaflak. Iru mota berezi ditezke: 1)-luzeera osoan dituana ("trachurus"); 2)- gorputzean baizik ez dituana ("semiarmatus") eta, aurrekaldean besterik ez dituana (-3 "leinurus"). Oraintsu erabakia da, beste bien nahasketa dela bigarrena.

Lintzura, putzuzulo, erreka ta edozein tokietan bizi direnak batzuek; bertan-goxo dagitenak. Sarda izugarriak osaturik, aruntz-onuzka dabiltenak, besteak. Negutea itsasoan egin, ta udaberrian ibaian gora dijoa ugalketara. Apirilean errungo ditu eun arraultza emeak.

Ondarretan egindako sakongunean gertuko du arrak, berebiziko kabi polita. Giltzurdi-tako izurkiaz landare ostroak itsasi ta baturik, eginen du kabi ori. Emea deitu ta sartu araziaz, arraultzak ipiniko ditu. Estali ondoren, lehena uxatu ta bestea erakarriko du. Onela, behin eta berriz, zortzi-amar igaro bitartean. 20-27 egun barru jaiotako dira eltxarrak, ta ingurutik aldendu gabe ibili, apur bat azi bitartean".

Obeki erabakitzeko, ona emen, bat eta bestearen marrezkiak:

Baita kabiak ere. Zein ote, ba, gure AMANDIE-ABANDIL = XIXTA ?...
Anitz esker guztiakatik, ta Eguberria laister dugunez,
Jainko-Aurtxoak dezaizula ZORION! Laister arte, adiskide,

Lizaso tart.

1975gn Azaroak 20

PIERRE LAFITTE J.
U s t a r i t z

Ene jaun gurgarria:

Barkatuko ahal dirazu, ene arazoa garbitu nahirik zugana jotzea. Azkeneko urte biotan Bugros´en nintzelarik, arainen kontuekin ibilia nauzu. Ta, besteen artean, euskal arain izenen bila zure "Lexique Français-Basque" ere, arakatua dut.

Oraintxe, ta orotarako izan ditudan laguntzekin, gehienak garbituak ditut, eta euskaraz beren xehetasunak ipini. Baina, oraindik, banakaren batzuk gelditzen zaizkit, ta oen artean, zuk aipatzen duzun

BASERRENKU = Spaat. Eskura ditudan frantses-iztegiak arakatu ditudan ar~~en~~, ezin erabaki zein den arain ori. Bere laterazko jakintza izena eman ahal bazenida,,,

Zure iztegian agertzen ez diren beste batzuk ere ba ditut:

AMANDIL (L) P.Landhe, arkaitz arteko araintxoa

KORROMIO (Oih.)(Azk.)(P.Landhe) arain mota

PLATEO (L-ust) (P.Landhe)(Azk.) ibai-araina

APEX (L) (P.Landhe)(Azk) arrainaren gantza osakai bezala erabiltzen /da.

Ondarua'n ere ba da, zer danik ez dakigun MERTKARRAIN.
Ange nire itsu-mutilak, Merikuarain ote den susmoa eman dit...
Ba ote zerikusirik, osakai bezala olioaren ematen duen Apex'ekin?

Auréz, ene eskañik sutsuenak opaldurik, zurearen itzaropenean
gelditzen nauzu, adiskide,

Basco

PIERRE LAFITTE jauna
Ustaritz

Agur eta ohore, euskaltzain jaunari:

Egarri denak, iturrira jo behar. Ta, zu bezalako adiskideak aurkitzean, zorioneko nahi ta ez. Eskarrik asko!. Bihotz-bihotzez damazkitzut nire eskarrik kartzuenak.

Gaurtik ba dakit, BASERRENKA itsasarraina, lehen mugaturik nuen KOKARTA bera dela. Emen bidaltzen dizut, arentzat gerturik nuen txartelaren kopia bat. Zer derizkiotzu?... Atsegin izango lizaitket zure iritzia jakinaraztea.

Ongi mugaturik ditugula uste dut, "Clupeidos" taldekoak.
"Clupea harengus" = SARDINTZARRA = Arenque

arenka (d'Urt)

Txardin igarra (S. Baroja)

Sandinzar (G) P. Urkizu

Sardiña igarra (Iarramendi)

Ijitu sardiña (V.L.)

"Clupea sprattus" = KOKARTA (S. Baroja)(V.L.)

baserrenka (A.T.-P. Laf.)

"Clupea pilchardus" = SARDIÑA = Sardina

Xardiña (Azkue, Landhe)

Txardina (A.T.-P. Laf., Azkue)

Parritxa (V.L.)

"Clupea alosa" = KOLAKA (V.L.; A.T.-P.Laf)
alatxa (S.Baroja)

"Clupea finta" = ASTOUNA (V.L.)
Gatta (V.L. - A.T.-P.Laf.)

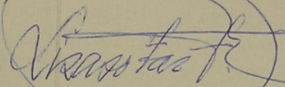
Oraindik ere ba ditut, Landhe'ren iztegitik jasotako izenak, argitasun paltan. Galdu ta utzi beharrean, zeintzuk diren esan ahal ba zenizkida... Oetxek dira:

AMANDIL = "petit poisson qui vit dans les creux de rochers"

KORROMIO = (Oih.) "espèce de poisson"

PLATEO = "poisson de rivière"

Berriz ere anitz esker, ta maitekiro agurtuaz zurearen zain gelditzen da, adiskide.

A handwritten signature in blue ink, which appears to be "Vrasco", is written over a circular stamp. The signature is fluid and cursive, with a horizontal line extending from the end of the name.